

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

חלה - פרק שלישי

משנת רפאל - שפא

טמאה ונגעה בעיסה או אָנוּסָה - אחרים טימאו את העיסה - מפרישה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה שהואיל ועומדת לשריפה - הקלו בשיעורה. נְטִמָּאת מְזִיזָה - טימאה את העיסה במזיד, כדי להפריש פחות - חכמים קנסו שתפריש אֶחָד מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא הוֹטָא נִשְׁפָּר:

משנה ח

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַחֲלָה נִטְלָת - מופרשת מִן הַטְּהוֹר - עיסה טהורה עַל הַטְּמֵא - עיסה טמאה. כִּיצַד? אִם יֵשׁ לְאָדָם שְׁתֵּי עֵיסוֹת, עֵסָה אַחַת טְהוֹרָה וְעֵסָה אַחַת טְמֵאָה, נוֹטֵל כְּדֵי שִׁיעוֹר חֲלָה שְׁצָרִיךְ לִיטוֹל מִשְׁתֵּי הָעֵיסוֹת מֵעֵסָה שֶׁלֹּא הוֹרְמָה חֲלָתָה - מהעיסה הטהורה, וְנוֹתֵן - מניח עיסה פְּחוֹת מִכְּבִיצָה בְּאֲמִצֵּעַ בֵּין שְׁתֵּי הָעֵיסוֹת, שֶׁכֵּן אוֹכֵל פְּחוֹת מִכְּבִיצָה אֵינוֹ מִטְמֵא, וְכך מִקְרַב אֶת הָעֵיסָה הַטְּהוֹרָה לְטִמְאָה כְּדֵי שִׁיטּוֹל מִן הַמּוֹקֵף - הסמוך, וכך מקרב את העיסה הטהורה לטמאה, וְנִמְצָא שֶׁמְחוּבְּרוֹת לַעֲנִין חֲלָה אֵךְ לֹא לַעֲנִין טוֹמְאָה. וְחֻכְמֵי אוֹסְרִין שֶׁמֵא יִגְעוּ זֶו בְּזוֹ, לִכֵּן נוֹטְלִים חֲלָה מֵהָעֵיסָה הַטְּהוֹרָה לַעֲצֵמָה וּמֵהָעֵיסָה הַטְּמֵאָה לַעֲצֵמָה:

פרק שלישי

מאימתי העיסה חייבת בחלה

משנה א

אוֹכְלֵין אֲכִילת עֲרָאֵי מִן הָעֵסָה קוֹדֵם הַפְּרִשָּׁת חֲלָה, עַד הַשְּׁלֵב שֶׁתִּתְּגַלְּגַל - שתהא נילושה יפה ותהא גוש אחד בְּחֻטִּים - בעיסה של חֻטִּים, וְתִטְמָטֵם - שיתדבקו חלקיה בְּשַׁעוּרִים - בעיסה של שעורים, שכן עיסה של שעורים מתפרכת בידיים.

לאחר שגִּלְגְּלָה בְּחֻטִּים וְטִמְטָמָה בְּשַׁעוּרִים, הָאוֹכֵל מִמֶּנָּה חַיֵּב מִיתָה כְּדֵין אוֹכֵל טַבֵּל.

אף על פי שעיקר הפרשת חלה היא בגמר הלישה, כִּיּוֹן שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת אֶת הַמַּיִם לְתוֹךְ הַקֶּמַח בְּתַחֲלִיל הַלִּישָׁה, מִגְּבֵהַת - יכולה להפריש חֲלָתָה וּתִיקְנוּ חֻטִּים

ר' עובדיה מברטנורא ח נטלת מן הטהור על הטמא. ולא חיישינן שמא יגעו זה בזה: נוטל כדי חלה. שיעור חלה שצריך ליטול מן הטהור והטמא, נוטל מאותה עיסה הטהורה שלא הורמה חלתה: ונותן פחות מכביצה באמצע. בין הטמאה והטהורה, דפחות מכביצה אינו מטמא, ומניח החלה על אותו פחות מכביצה המחבר בין הטמאה והטהורה, שאין החלה מקבלת טומאה בכך: כדי שיטול מן המוקף. שתהיה הטמאה מחוברת לטהורה ע"י אותו פחות מכביצה, וכאילו הטמאה וטהורה עיסה אחת: והכמים אוסרין. ליטול מן הטהורה על הטמאה, דחיישינן שמא יגעו זו בזו אלא נוטל מן הטהור לעצמו ומן הטמא לעצמו. והלכה כחכמים: ג א אוכלין עראי עד שתתגלגל. שתתערב יפה, לפי שאין שם עיסה עליה קודם גלגול: ותטמטם בשעורים. לפי שעיסת השעורים מתפרדת ואינה מתערבת יפה כעיסה של חטים אלא מטמטם ביד: חייב מיתה. דנגמרה מלאכתה וטבל הוא במיתה: מגבהת חלתה. תקנת חכמים היא בעיסה טהורה למהר להפריש חלה

ר' עובדיה מברטנורא
 בטהרה, שמא תטמא העיסה,
 דעיקר מצוה היא להמתין עד
 אחר גמר לישה: ובלבד שיהא
 שם חמשת רבעים קמח.
 שנתערבו במים, דבפחות מהן
 לא הגיעה העיסה לכלל חיוב
 חלה. ואית ספרים דגרסי
 ובלבד שלא יהיה שם חמשת
 רבעים קמח, כלומר שלא
 ישארו חמשת רבעים קמח
 שלא נתערבו במים, דאם
 נשארו חמשת רבעים לא
 נפטרו בחלה שהפריש קודם
 שנתגלגלו. ובירושלמי מוכיח
 שאם אמר ה"ז חלה על השאור
 ועל העיסה ועל הקמח הנשאר
 לכשתתגלגל העיסה כולה
 תתקדש זו שבידי לשם חלה,
 הרי זה מותר. וכן ילמד אדם
 בתוך ביתו לנשים לומר כן
 כשמפרישות חלה מיד אחר
 גלגול העיסה קודם עריכת
 הלחם: ב נדמעה עיסתה.
 נתערב בה תרומה בפחות
 ממאה חולין: משגלגלה חייבת.
 דכיון דנתחייבה בחלה כבר, תו
 לא פקע ע"י דמוע: עד שלא
 גלגלה תעשה בטומאה. כיון
 דאפילו אם תעשה בטהרה אין
 הכהן רשאי לאכלה מפני ספק
 שנולד בה, יכול לטמאותה מיד
 קודם גלגול: משגלגלה תעשה
 בטהרה. אם נולד בה ספק
 לאחר הגלגול אסור לטמאותה,
 דחולין הטבולים לחלה כחלה
 דמו, ותרומה תלויה צריכה
 שמור: ג עד שלא גלגלה
 ופדאתה. ולאחר שפדאתה
 גלגלה: חייבת. כיון דבשעת

שתזדרז בהפרשה, שמא תיטמא העיסה, **וּבְלִבְד**
שְׁלֹא יְהֵא שָׁם - בקמח שלא נתערב במים שיעור
 חיוב חלה, והוא **חֲמִשָּׁת רְבָעִים קָמַח**:

משנה ב

נְדָמְעָה עִסְתָּה - נתערבה תרומה בעיסת חולין,
 ואין בחולין מאה כנגד התרומה, אם התערובת נוצרה
עַד שְׁלֹא גִלְגְּלָה - קודם שנילושה - **פְּטוּרָה** מן
 החלה, **שֶׁהִמְדַּמְעַ פְּטוּר** מחלה. **וּמִשְׁגִּלְגְּלָה** -
 נילושה היטב - **חַיִּבַת** בחלה.
נוֹלַד לָהּ - לעיסה **סִפְקַ טְמֵאָה עַד שְׁלֹא גִלְגְּלָה**
 - קודם שנילושה - **תַּעֲשֶׂה בְטֵמֵאָה** - מותר
 לטמאה אפילו טומאת ודאי, שאפילו אם תעשה
 בטהרה אין הכהן רשאי לאכלה מפני הספק שנולד
 בה, **וּמִשְׁגִּלְגְּלָה** נולד בה הספק - **תַּעֲשֶׂה בְטַהֲרָה**
 ואסור לטמאה, הואיל וכבר נתחייבה העיסה בחלה:

עיסת הקדש פטורה מחלה

משנה ג

הַקִּדִּישָׁה את **עִסְתָּה** להקדש **עַד שְׁלֹא גִלְגְּלָה**
 ועדיין לא נתחייבה בחלה, **וּפְדֹאתָה** מן ההקדש,
 ואחר כך לשה אותה - **חַיִּבַת** בחלה.
 הקדישה את העיסה **מִשְׁגִּלְגְּלָה** - לאחר שנלושה,
וּפְדֹאתָה אחר כך מההקדש, **חַיִּבַת** בחלה, שבשעת
 לישתה היתה של הדיוט.
הַקִּדִּישָׁתָה עַד שְׁלֹא גִלְגְּלָה - לפני לישה,
וְגִלְגְּלָה הַגֹּזֵבֵר של ההקדש, **וְאַחַר כֵּן פְּדֹאתָה**
 - **פְּטוּרָה** מן החלה, **שֶׁבִשְׁעַת חוֹבְתָהּ** - בשעת
 לישתה **הֵיְתָה פְּטוּרָה**:

משנה ד

כִּיּוֹצֵא בּוֹ: הַמְּקִדִּישׁ פְּרוֹתָיו עַד שְׁלֹא בָּאוּ

הגלגול לא היתה הקדש: שבשעת חובתה היתה פטורה. דגלגול הקדש פוטר, דכתיב עריסותיכם
 ולא עיסת הקדש: ד עד שלא באו לעונת המעשרות. כל אחד כמשפט המפורש ב"ק דמעשרות: